

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 18 marca 2021 r.

ZP-KNPS.431.1.27.2020.DK

Pani
Lidia Dienstbier
Kierownik
Domu Ania
Tomisław 41c, 59-724 Osiecznica

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniu 7-8 grudnia 2020 r. na podstawie art. 22 ust. 10 i art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.), zwanej dalej „ustawą”, zespół inspektorów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu w składzie: Dorota Kamińska (przewodnicząca kontroli) i Anna Łata (kontroler) przeprowadził kontrolę doraźną placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku (zwaną dalej „placówką zapewniającą całodobową opiekę”) o nazwie Dom Ania w Tomisławiu 41 c, (zwanym dalej „Jednostką” lub „Placówką”). Kontrolę przeprowadzono na podstawie Zarządzenia nr 378 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 3 grudnia 2020 r., w związku z informacjami mogącymi świadczyć o nieprawidłowościach w realizacji standardu usług bytowych i opiekuńczych, nieprzestrzeganiu praw mieszkańców oraz prowadzeniu Placówki niezgodnie z zezwoleniem Wojewody Dolnośląskiego. W zawiadomieniu wniesiono również informacje wskazujące na nieprawidłowości w zakresie przyjęcia do Placówki, jak również niewłaściwego oznaczenia Placówki na zewnątrz budynku. Kontrolą objęto okres od 10 marca 2020 r. do dnia kontroli. Stwierdzony stan oceniono pod kątem realizowania przez Jednostkę obowiązującego standardu usług określonego w art. 68, 68 a i 68 c ustawy. W okresie objętym kontrolą za realizację zadań odpowiedzialna była kierująca Jednostką Pani Lidia Dienstbier.

W okresie objętym kontrolą działalność Jednostki w kontrolowanym zakresie oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami.

W czasie oględzin przeprowadzonych w toku kontroli nie stwierdzono stanu wskazującego na działanie Placówki niezgodne z obowiązującym zezwoleniem Wojewody Dolnośląskiego. Na parterze dwukondygnacyjnego budynku w dniu oględzin stwierdzono obecność 12 osób wymagających całodobowej opieki, zamieszkujących 6 pomieszczeń mieszkalnych tj. 1 pokój jednoosobowy, 1 pokój trzyosobowy oraz 4 pokoje dwuosobowe. Warunki bytowe w zakresie pokoi odpowiadały ustaleniom dokonany w toku prowadzonego w 2020 r. postępowania w sprawie zmiany -w zakresie zwiększenia liczby miejsc - zezwolenia Wojewody Dolnośląskiego na prowadzenie Placówki, wydanego w 2016 r. W toku kontroli Kierownik Placówki oświadczyła, że na I piętrze budynku nie prowadzono działalności polegającej na zapewnieniu całodobowej opieki osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, a pokoje na tej kondygnacji wynajmowano jako pomieszczenia noclegowe dla pracowników. W czasie oględzin I piętra, podczas których okazano 5 z 6 pokoi nie stwierdzono obecności osób w podeszłym wieku; na okoliczność nieokazania jednego z pomieszczeń odebrano oświadczenie od osoby tam przebywającej, zgodnie z którym ten pokój był wynajmowany i nie przebywały tam osoby w podeszłym wieku.

W toku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie organizacji wyżywienia. Z zebranych informacji, jak również oględzin wynika, że mieszkańcy otrzymywali posiłki, zgodnie z art. 68 ust. 6 pkt 1-2 ustawy, mieli zapewnioną możliwość spożywania ich w pokoju, pomoc w karmieniu oraz dostęp do drobnych posiłków i napojów. Na okoliczność sprawy inicjującej postępowanie kontrolne odebrano informacje świadczące o zapewnieniu standardu usług w zakresie wyżywienia Mieszkańca.

W toku kontroli odebrano oświadczenie, że w Placówce zapewniano utrzymanie czystości oraz odpowiednią higienę w zakresie kąpieeli mieszkańców, zmiany pościeli i ręczników. Czystość widocznej w czasie oględzin pościeli, jak również ubioru mieszkańców Placówki nie budziła zastrzeżeń.

Z ustaleń kontroli wynika, że realizowano zadania określone w art. 68 ust. 1 pkt 1 oraz ust. 3 ustawy w zakresie udzielania mieszkańcom pomocy w podstawowych czynnościach życiowych, jak również pielęgnacji.

Ustalono, że mieszkańcy korzystali ze świadczeń zdrowotnych udzielanych przez lekarza i pielęgniarkę z Przychodni w Osiecznicy, jak również przez lekarzy specjalistów, a w godzinach wieczornych lub w święta - przez zespół ratownictwa medycznego. Ustalono, że w okresie objętym kontrolą na terenie Placówki w ramach podstawowej opieki zdrowotnej odbywały się konsultacje lekarza (zwanego dalej „lekarzem POZ”), w tym - z uwagi na zagrożenie zakażenia się wirusem Sars CoV 2 - w formie tzw. „teleporad”, świadczeń

medycznych udzielała też na zlecenie lekarskie pielęgniarka z ww. Przychodni (dalej zwana „pielęgniarką POZ”), jak również odbyły się ponadto 2 konsultacje lekarza specjalisty. W okazanej w toku kontroli ewidencji udzielonych mieszkańcom świadczeń medycznych na terenie Placówki dokonano 5 wpisów. Z ustaleń kontroli wynika, że nie wszystkie świadczenia medyczne udzielane na terenie Placówki były odnotowywane w ww. ewidencji. Zgodnie z art. 68 a pkt 1 lit d tiret trzecie ustawy podmiot prowadzący placówkę zapewniającą całodobową opiekę jest obowiązany prowadzić szczegółową dokumentację zawierającą informacje dotyczące stanu zdrowia osoby przebywającej w placówce, w szczególności ewidencję przypadków korzystania ze świadczeń zdrowotnych na terenie placówki, ze wskazaniem daty i zakresu tych świadczeń oraz danych świadczeniodawcy udzielającego świadczeń zdrowotnych. W ramach realizacji standardu usług należy odnotowywać w powyższym zakresie w ww. ewidencji wszelkie przypadki udzielania świadczeń zdrowotnych na terenie Placówki. Ponadto ustalono, że mieszkańcy korzystali ze świadczeń medycznych udzielanych przez lekarzy z poradni specjalistycznych. W Placówce zatrudniano dwie pielęgniarki. Z informacji odebranych w toku kontroli wynika, że mieszkańcy mieli wdrożone leczenie farmakologiczne zgodnie z zaleceniem lekarza, stosowano działania w ramach profilaktyki przeciwoleżynowej, a osobom u których stwierdzono zmiany chorobowe zapewniano opiekę medyczną lekarza pierwszego kontaktu, lub poradni chirurgicznej, jak również zabiegi pielęgnacyjne i lecznicze; stosowano specjalistyczne pomoce przeciwoleżynowe i zmieniano regularnie pozycję ciała, a w miarę możliwości aktywizowano ww. osobę. Z informacji odebranych w toku kontroli wynika, że w Placówce zapobiegano odwodnieniu się mieszkańców poprzez zapewnienie im odpowiedniej ilości płynów w ciągu dnia, w przypadku stwierdzenia oznak odwodnienia podawano napój, a przy braku poprawy – stosowano nawadnianie kroplówką podłączaną przez pielęgniarkę POZ, na zlecenie lekarza. W przedmiotowej sprawie ustalono, że Mieszkaniec miał zapewnioną pomoc w korzystaniu ze świadczeń medycznych. Mieszkaniec był konsultowany przez lekarza POZ, w tym w ramach tzw. „teleporady”, jak również przez lekarzy specjalistów, w tym na terenie Placówki i w poradni specjalistycznej. Odebrano informację, że stwierdzona u Mieszkańca zmiana chorobowa powstała jeszcze przed przyjęciem do Placówki. Z uwagi na ww. stan w Placówce wdrożono standardowe zabiegi pielęgnacyjne, Mieszkaniec był konsultowany przez lekarza POZ a opatrunki zmieniane były przez pielęgniarkę. Z uwagi na pogorszenie się stanu zdrowia Mieszkaniec został przeniesiony do pokoju z łózkami wyposażonymi w materace przeciwoleżynowe. Mimo wdrożonego leczenia zmiana się powiększyła i wówczas Mieszkaniec został skierowany przez lekarza POZ do lekarza specjalisty.

W toku kontroli odebrano oświadczenie, że pensjonariuszom zapewniano kontakt z rodziną, a informacji o stanie zdrowia mieszkańca co do zasady udzielano członkom rodziny, zawierających z Placówką umowę o świadczeniu usług. W okresie objętym kontrolą – z uwagi na zagrożenie rozprzestrzenienia się wirusa Sars CoV 2 - odwiedzający nie wchodzili na teren Placówki, a mieszkańcy kontaktowali się z krewnymi telefonicznie lub organizowano spotkania poza budynkiem. Należy mieć na względzie, że w związku z koniecznością zapewnienia ochrony przed zachorowaniem na Covid 19 w tym czasie - jako działania zasadne do podjęcia w stanie epidemii - rekomendowano prowadzącym jednostki zapewniające całodobową opiekę zmianę zasad organizacji kontaktów mieszkańców z bliskimi. Na początku okresu objętego kontrolą - w związku z ogłoszonym stanem epidemii na terenie kraju - w ślad za pismem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2020 r. rekomendowano uniemożliwienie wstępu na teren placówek całodobowej opieki osobom, których obecność nie była konieczna do zapewnienia ciągłości działalności tych jednostek; w przekazanym do wiadomości ww. podmiotom piśmie z dnia 8 maja 2020 r. polecano umożliwienie kontaktu z rodziną z wykorzystaniem urządzeń komunikacyjnych, natomiast po uzyskaniu informacji od Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu o stabilizacji sytuacji epidemicznej w województwie dolnośląskim pismem z dnia 28 lipca 2020 r. zalecano umożliwienie rodzinom, opiekunom lub innym osobom formę spotkań organizowanych - w miarę możliwości - poza budynkiem lub w wydzielonym pomieszczeniu. Rekomendacje stanowiły celem ochrony zdrowia i życia mieszkańców tego rodzaju jednostek.

W przedmiotowej sprawie odebrano oświadczenie, że mimo epidemii umożliwiano odwiedziny członków rodziny Mieszkańca na terenie posesji lub przy wejściu na jej teren. W odniesieniu do zgłoszonej w sprawie trudności w skontaktowaniu się z Mieszkańcem informowano o problemach w relacjach pomiędzy Placówką a jednym z członków rodziny. W toku kontroli nie pozyskano informacji wskazujących na nieprawidłowe postępowanie kontrolowanej jednostki. W kontekście przedmiotowej sprawy organ kontroli wyraża pogląd, w myśl którego realizując standard usług w placówkach opieki całodobowej należy kierować się zasadą, że jakość współpracy z rodzinami pozostaje bez znaczenia dla sfery kontaktów mieszkańca z bliskimi, a sposób ich świadczenia uwzględnia jego prawo do decydowania lub wyrażenia woli w tym zakresie.

W toku oględzin Placówki nie stwierdzono sytuacji świadczących o unieruchamianiu mieszkańców. Na ww. okoliczność informowano, że nie ograniczono praw mieszkańców poprzez przywiązywanie do łóżka/ wózka, bądź stosowanie innego rodzaju unieruchomienia. Również w przedmiotowej sprawie odebrano oświadczenie, że Mieszkaniec nie był

przywiązywany czy unieruchamiany; w toku kontroli informowano, że jedynie podczas spotkań organizowanych przy wejściu do Placówki - w celu ochrony przed zsunięciem się z wózka - zabezpieczano Mieszkańca za wiedzą osób odwiedzających poprzez przewiązanie paskiem od szlafroka, a ww. sposób zastosowano ze względu na niemożność w sytuacji ewentualnego upadku zapewnienia pomocy zarówno przez pracowników, zwyczajowo nieobecnych w czasie takich spotkań, jak również i członków rodziny pozostających ze względu na zasady reżimu sanitarnego przy wejściu na teren Placówki, w oddaleniu od Mieszkańca. Należy mieć na względzie, że w obowiązujących przepisach prawa brak jest uregulowań odnoszących się do stosowania takiego rodzaju ochrony. Z uwagi na fakt, że unieruchomienie w myśl ustawy o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r., poz. 685) stanowi jeden ze środków przymusu bezpośredniego, niedozwolonych do stosowania przez pracowników placówek całodobowej opieki, użycie takiego sposobu zabezpieczenia może nieść ryzyko ingerencji w prawa i wolności mieszkańca. Z tego też względu, w celu zapobieżenia niewłaściwemu traktowaniu zasadność i sposób użycia ponadstandardowych form ochrony przed upadkiem niesamodzielnego mieszkańca w ocenie organu kontrolnego powinno wynikać z zalecenia lekarza.

W toku kontroli ustalono, że mieszkańcy przebywali w Placówce na podstawie umów o świadczeniu usług, podpisywanych przez członków rodziny. W odniesieniu do umów podpisanych przez opiekunów ustawowych uzyskano oświadczenie, że nie wymagano w tych przypadkach zgody sądu informując „(...) *Do naszej dokumentacji wystarczy zaświadczenie o całkowitym, bądź częściowym ubezwłasnowolnieniu*”. Należy jednak wskazać, że powyższa praktyka jest niezgodna z obowiązującym od dnia 1 stycznia 2020 r. - wprowadzonym na mocy ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1690) - art. 68 c ustawy, w myśl którego osoba ubezwłasnowolniona całkowicie może być umieszczona w placówce zapewniającej całodobową opiekę za pisemną zgodą jej przedstawiciela ustawowego, jednakże po uprzednim uzyskaniu zezwolenia sądu opiekuńczego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie. Z uwagi na znowelizowany ww. ustawą art. 68 a pkt 1 lit. f ustawy należy uzupełnić dokumentację mieszkańców ubezwłasnowolnionych całkowicie o zezwolenia sądu opiekuńczego na umieszczenie w Placówce, z tym, że w stosunku do ww. osób przyjętych przed dniem wejścia w życie tego przepisu, wymóg ten stosuje się od dnia 1 czerwca 2021 r.

W przedmiotowej sprawie ustalono, że Mieszkaniec będący osobą nieubezwłasnowolnioną został przyjęty na podstawie umowy o świadczeniu usług zawartej na czas

określony pomiędzy przedstawicielem Spółki a członkiem rodziny. W toku kontroli informowano, że w chwili przyjęcia do Placówki stan zdrowia uniemożliwił podjęcie przez Mieszkańca decyzji w powyższym zakresie. Należy wskazać, że w obecnym stanie prawnym brak jest przepisów regulujących kwestię przyjęcia do placówki zapewniającej całodobową opiekę osoby nieubezważnionionej, która znajduje się w stanie psychicznym wyłączającym świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Należy mieć na względzie, że w świetle ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1740 ze zm.) oświadczenie woli złożone przez osobę znajdującą się w takim stanie jest nieważne (art. 82 k.c.), jednakże w myśl ww. przepisów brak jest również podstaw do podejmowania decyzji dotyczącej umieszczenia tej osoby w placówce zapewniającej opiekę całodobową, bez formalnego umocowania do działania w jej imieniu, wynikającego z ustawy albo stosowanego pełnomocnictwa (art. 96 k.c.). Ze względu na ochronę praw i wolności, sprawę zapewnienia opieki całodobowej w tego rodzaju placówce osobom, których stan psychiczny nie pozwala na właściwe rozeznanie sytuacji i podjęcie świadomej decyzji, powinno się przedstawić do rozstrzygnięcia sądowi opiekuńczemu.

W toku kontroli ustalono, że w widocznym miejscu przy wejściu na teren Placówki umieszczono wymaganą przepisami tablicę z nazwą Placówki, rodzajem prowadzonej działalności oraz numerem wpisu do rejestru Wojewody Dolnośląskiego placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku. Nadmieniam, że w ww. informacji - jako zgodny z wpisem w rejestrze Wojewody Dolnośląskiego działalności gospodarczych w zakresie prowadzenia ww. placówek - winien być numer 1/2016.

Nieprawidłowości stwierdzone w trakcie kontroli:

1. W stosownej ewidencji nie odnotowano wszystkich przypadków korzystania mieszkańców ze świadczeń zdrowotnych na terenie Jednostki.
2. Brak zezwolenia sądu opiekuńczego na zgodę opiekuna prawnego dotyczącą umieszczenia osoby ubezważnionionej całkowicie w Placówce.

Na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.) wydaje się następujące zalecenia pokontrolne wynikające ze stwierdzonych nieprawidłowości:

Ad. 1 W ewidencji odnotowywać wszystkie przypadki korzystania mieszkańców ze świadczeń zdrowotnych na terenie Placówki.

Podstawa prawna: art. 68 a pkt 1 lit d tiret trzecie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.)

Termin realizacji zalecenia: na bieżąco

Ad. 2 Uzupełnić dokumentację mieszkańców ubezwłasnowolnionych całkowicie o postanowienia sądu opiekuńczego w przedmiocie udzielenia zezwolenia na umieszczenie w Placówce.

Podstawa prawna: art. 68 a pkt 1 lit. f ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.)

Termin realizacji zalecenia: do dnia 31 sierpnia 2021 r.

Ad. 3 Umowę o świadczeniu usług całodobowej opieki podpisywać z opiekunem prawnym, w przypadku przedstawienia postanowienia sądu w przedmiocie zezwolenia na umieszczenie w placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku.

Podstawa prawna: art. 68 c ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.)

Termin realizacji zalecenia: na bieżąco

POUCZENIE

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 ze zm.) kierownik jednostki podlegającej kontroli może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia do Dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu. W przypadku niewniesienia zastrzeżeń do sformułowanych zaleceń pokontrolnych uprzejmie proszę o poinformowanie tutaj Wydziału, w **terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego pisma**, o sposobie wykorzystania wyników kontroli, realizacji powyższych zaleceń lub przyczynach braku ich realizacji.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Danuta Zawilla
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej

